

Abstracts

Resilience in the Hungarian educational science discourse. Systematic review using VOSviewer

Tünde Szirtes-Tankó

Abstract

The aim of this study is to present a bibliometric software that is unused in the field of social sciences in Hungary. Furthermore, it analyses the content characteristics and changes in the Hungarian educational research publications and places them in an international context. The study is a direct continuation of two previous publications from 2023. In the first one, basic formal features were identified using a systematically selected dataset of 112 items published between 2012 and 2022. The other presented a procedure that allowed making the same dataset compatible with the VOSviewer software. The comparison is based on a study with a similar topic published in 2023, which also served as a methodological model. In a keyword-based analysis of Hungarian publications, the main key terms of the field were identified. These were largely the same as in the previous study (e.g. disadvantage, higher education, students, quantitative research, school success, equal opportunities, performance, achievement, family background). Seven distinct but related topics and their evolution through time, based on clusters formed using the software are presented. Findings have been visualised with bibliometric maps. The international comparison revealed some under-researched topics that are popular abroad. Finally, suggestions for Hungarian authors to effectively contribute to the international discourse are made.

Keywords: resilience, education science, 2021-2022, content analysis, VOSviewer

A systematic review of extracurricular activities of children living in foster families.

Zsófia Miklódi-Simon – Szűcs Tímea

Abstract

In our research, a systematic review of extracurricular activities of children living in foster families was conducted. In the introduction, attention is drawn to the special needs of children in foster families in the school environment and the importance of an appropriate response to these needs. When presenting the research methodology, the application of PRISMA guidelines is described, as well as the criteria and search strategy used for the analysis of national and international literature. In the following, the selection process is outlined, excluding studies that did not meet the research criteria. In the presentation of foreign difficulties, we discuss the special situation of children placed in foster families and the factors influencing their academic success. Finally, focusing on foreign examples, we highlight the positive effects of extracurricular activities on emotional, social, and academic development. The analysis summarizes the key findings and conclusions in the field of research related to children living with foster parents, with a particular emphasis on the challenges and opportunities in education and social integration.

Keywords: leisure-time activities in pedagogy, foster parents, foster family, leisure activities, childcare

Music and disability – relationship between functions and paradigms throughout history

Andrea Mária Csányi

Abstract

In this study, the history of music education and the function of music to the paradigms of the approach to disabilities are related. During the literature review, we the conclusion was drawn that music is a universal language and that it plays the same or similar role in all societies throughout history. Just as the early antecedents of music education are all reflected in our current practice, so all the models of thinking about disabilities appear today. By quoting the thoughts of famous philosophers, orators, music teachers, and church leaders of different eras, we present the roles of music and demonstrate the situation of disabled people, thus the reasons for their protection or exclusion. After a longitudinal analysis, we try to draw a conclusion about the connection between the two.

Keywords: music education; approach to disabilities; the universal language of music

The development of education for children with intellectual disabilities in Hungary in the context of international institutional development processes

Kata Hodász

Abstract

This study examines the domestic institutionalization process of educating and raising children with intellectual disabilities, focusing on the innovative elements of institutional education beyond compulsory schooling. It considers how the development of the Hungarian institutional network aligned with the general developmental trends of European systems created for the education of children with intellectual disabilities. Our methodology is based on qualitative thematic analysis, exploring discourses related to the education of children with intellectual disabilities appearing in Hungary during the dualistic era. We analyzed the bulletins of the “Képezhető Hülyék- és Gyengeelméjűek Budapesti Országos Magyar Királyi Nevelő- és Tanintézete” from 1897, as well as the monthly issues of “Magyar Paedagogia” from 1892 to 1920, the weekly or bi-weekly issues of “Néptanítók Lapja” from 1868 to 1920, and the monthly issues of “Magyar Gyógynevelés” from 1909 to 1938, treating them as crucial sources. The significance of the research lies in its interdisciplinary approach, providing comprehensive additional knowledge to the existing history of education and special education. Throughout the exposition of the topic, it places the development of domestic institutions for children with intellectual disabilities in an international context and nuances the contemporary perceptions of children with intellectual disabilities.

Keywords: history of education, history of special education, history of schools, child with intellectual disabilities

The policy, social, and human rights dimensions of interpreting educational inequalities affecting students with special educational needs

Diana Szabó

Abstract

The accessibility and quality of education are closely linked to the operation of mechanisms that maintain and reproduce social inequalities (Fónai, 2020; Hüse & Ceglédi, 2018). The aim of this study is to uncover the inequalities present in the domestic education system from 2015 to the present day. Within a comparative analysis framework and adopting a social science approach, the study highlights the inequalities stemming from the national education system that affect students with special educational needs (SEN). The comparative analysis not only sheds light on policy dimensions by examining the rules of law and institutional operation but also provides a comprehensive view along the decisions of changing political and public policy expected social consequences and evolving professional goals. Where possible, it also offers snapshots of the implementation, practical realization, and consequences of various measures, as well as touching upon the social and human rights dimensions of the inclusive approach. The comparative examination is structured around six dimensions, focusing on three main research questions. The study points out that significant progress has been made in the quality of education over the past 20 years (Polónyi, 2023). However, real measures have not been able to substantially reduce the selectivity of the education system (Lóricz & Antal, 2022). There is a need for a pedagogical paradigm shift that interprets inclusive education within a broader framework, recognizing every student's right to an individual learning environment and the application of individual learning paths (Ducik & Perlusz, 2023).

Keywords: inequalities, inclusive education, special educational needs, social inclusion

Szerkesztőség:
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi
Kar Dékáni Hivatal,
6722 Szeged Egyetem u 2.
e-mail: iskolakultura@iskolakultura.hu

Elektronikus változat,
közlési feltételek:
www.iskolakultura.hu

15. *H. Nagy Péter* (2002, szerk.): *Ady-értelmezések*
16. *Kéri Katalin* (2002): *Nevelésügy a középkori iszlámban*
17. *Géczi János* (2003): *Rózsahagyományok*
18. *Kocsis Mihály* (2003): *A tanárképzés megítélése*
19. *Gelencsér Gábor* (2003): *Filmolvasókönyv*
20. *Takács Viola* (2003): *Baranya megyei tanulók tudásstruktúrája*
21. *Lajtai L. László* (2004): *Nemzetkép és iskola, 1777–1888*
22. *Franyó István* (2004): *Biológiai műveltségünk*
23. *Golnhofer Erzsébet* (2004): *Pedagógiai nézetek Magyarországon, 1945–1948*
24. *Bárdos Jenő* (2004): *Nyelvpedagógiai tanulmányok*
25. *Kamarás István* (2005): *Olvasásügy*
26. *Géczi János* (2005): *Pedagógiai tudásátadás*
27. *Révay Valéria* (2005, szerk.): *Nyelvészeti tanulmányok*
28. *Pukánszky Béla* (2005, 2006): *Gyermekszemlélet a 19. században*
29. *Szépe György – Medve Anna* (2005, 2006, szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok I.*
30. *B. Nagy Ágnes – Medve Anna – Szépe György* (2006, szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok II.*
31. *Géczi János* (2006): *Az iskola kultúrája: nevelés és tudomány*
32. *Kelemen Elemér* (2007): *A tanító a történelem sodrában. Tanulmányok a magyar tanítóság 19–20. századi történetéből*
33. *Medve Anna – Szépe György* (2008, szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok III.*
34. *Boros János* (2009): *Filozófia!*
35. *Hoffmann Zsuzsanna* (2009): *Antik nevelés*
36. *Orbán Jolán* (2010): *Jacques Derrida szakmai hitvallása*
37. *Boros János* (2010): *A tudomány, a tudás és az egyetem*
38. *Géczi János* (2010): *Sajtó, kép, neveléstörténet*
39. *Révay Valéria* (2010): *A nyelvhasználat szintjei a XVII–XIX. században Északkelet-Magyarországon*
40. *Medve Anna – Farkas Judit – Szabó Veronika* (2010): *4×12 mondat*
41. *Koltai Zsuzsa* (2011): *A múzeumi kultúráközvetítés változó világa*
42. *Boros János* (2011): *Demokrácia és szabadság*
43. *Érfalvy Livia* (2012): *Kosztolányi írásművészete*
44. *Nagy Péter Tibor* (2012): *Oktatás, -történet, -szociológia*
45. *Horváth József* (2012): *Íráspedagógiai tanulmányok*
46. *Boros János* (2013): *Időszerű etika*
47. *Boros János* (2014): *Szenvedély és szükségszerűség*
48. *Mészáros György* (2014): *Szubkultúrák és iskolai nevelés*
49. *Bence Erika* (2015): *Virtuális irodalomtörténet*
50. *Mekis D. János* (2015): *Auctor ante portas*
51. *Boros János* (2016): *Etika és politika*
52. *Racsko Réka* (2017): *Digitális átállás az oktatásban.*

Szirtes-Tankó Tünde

Reziliencia a hazai neveléstudományi diskurzusban. Szisztematikus tartalmi elemzés a VOSviewer bibliometriai szoftverrel

A tanulmány két korábbi hazai publikációnk közvetlen folytatása. Az egyikben 112 darab, 2012 és 2022 között megjelent, szisztematikus kiválogatott, releváns publikáció néhány alapvető formai sajátosságát elemeztük. A másikban bemutattunk egy eljárást, amely lehetővé tette, hogy ugyanezt az adathalmazt kompatibilissé tegyük a VOSviewer szoftverrel. Az összehasonlítás alapja pedig egy ugyanebben a témában, 2023-ban megjelent nemzetközi tanulmány, amely egyben módszertani mintaként is szolgált számunkra. A hazai publikációk tárgyszavain alapuló elemzés során azonosítjuk a főbb kulcskifejezéseket, amelyek jórészt ugyanazok voltak, mint a korábbi vizsgálatban (pl. hátrányos helyzet, felsőoktatás, hallgatók, kvantitatív vizsgálat, iskolai siker, esélyegyenlőség, teljesítmény, eredményesség, családi háttér), továbbá a szoftver segítségével képzett klaszterek alapján bemutattunk hét elkülönülő, de egymással kapcsolatban álló tématerületet, valamint e témák időbeli alakulását is.

Miklódi-Simon Zsófia és Szűcs Tímea

Nevelőcsaládokban élő gyermekek extrakurrikuláris tevékenységeinek szisztematikus összehasonlítása

A nevelőszülőkhöz került gyermekek szociális, érzelmi, viselkedési és tanulási igényei eltérnek primer családban élő társaiktól. Ezen tanulók esetében kétszer nagyobb az esélye az iskolából való hiányzásnak, és három és félszer nagyobb a valószínűsége, hogy fejlesztésükhöz speciális oktatási módszerekre lesz szükség. Ezen okok miatt kiemelten fontos, hogy az iskolák megfelelően reagáljanak a kialakult helyzetekre, és alkalmazkodjanak a nevelőcsaládokban élő tanulók eltérő igényeihez. Ez a fajta alkalmazkodás elengedhetetlen az iskola sikerességének szempontjából (Palmieri és La Salle, 2017). Az extrakurrikuláris foglalkozások olyan lehetőséget teremthetnek a nevelésbe vett gyermekek számára, amelyek hátránykompenzáló tényezőként jelenhetnek meg életükben. A foglalkozások azonban nem mindig hozzák a várt eredményeket.

Hodász Kata

Az értelmi fogyatékos gyermekek iskoláztatásának kialakulása Magyarországon a nemzetközi intézményfejlődési folyamatok tükrében

A fogyatékos személyekről alkotott narratíva, illetve a velük való bánásmód a különböző társadalmakban korszakokon átívelően ambivalens képet mutatott. A gyógypedagógia történetének tanulmányozása során egyrészt „emberbaráti hagyománnyal” találkozunk, a fogyatékos személyek segítésének, támogatásának indíttatásával. Megjelenik ugyanakkor a „társadalmi szabályozás” hagyománya, a tendencia, hogy el akarjuk rejtteni vagy meg akarunk szabadulni azoktól, akik nem illenek köztünk (Woodill és Velche, 1995). Ezt a kettős pozíciót, a segítségnyújtást és elnyomást tükrözi az értelmi fogyatékos gyermekek iskoláztatásának története is. Az intézménytörténeti rekonstrukció betekintést nyújthat abba, miként változott meg az egyensúly a segítségnyújtás és az elnyomás között az idők során, felfedi a gyógypedagógia történetében egyszerre jelenlévő segítő és kirekesztő gesztust.

Szabó Diána

A SNI tanulókat érintő oktatási egyenlőtlenségek értelmezéseinek szakpolitikai, társadalmi és emberjogi dimenziói

A 2022–2023-as időszakra jellemző, hogy az országok nagyon eltérő szakpolitikai és gyakorlati helyzettel rendelkeznek az inkluzív oktatás tekintetében (European Union Agency, 2022; UNESCO, 2020). Vannak azonban átfogó irányelvek, amelyeket minden ország magáénak vall, elismer. Az egyik ilyen alapelve, hogy az Európai Unió valamennyi polgárának joga van ahhoz, hogy magas színvonalú és inkluzív oktatásban, képzésben és egész életen át tartó tanulásban vegyen részt. Az Eurydike (2023) felmérése szerint az SNI, de a HH tanulók más csoportjai is kirekesztve találhatják magukat a többségi oktatásból, ha a felvétel olyan kiválasztási eljárásoktól függ, mint az orvosi vagy pszichológiai szűrés (*medical or psychological screening*). Bár az ilyen szűrések segíthetnek a szükséges támogató intézkedések meghatározásában, a befogadás akadályává is válhatnak.